

Dumitru Vacariu

Pas\rea fericirii (povestiri)

Prefa] de Ioan Holban

Ilustra]ii de Anca Apostol

Carte tip\rit\ cu binecuvântarea
-naltpreasfin]itului
TEOFAN
Mitropolitul Moldovei [i Bucovinei

Doina, domni]a mun]ilor

Demult, tare demult, când oamenii acestor meleaguri stăteau mereu gata de luptă cu vrăjmașii de peste hotare sau veniți din îndepărtatele pustiuri asiatice cu scopuri prădalnice, trăia într-un sătuc de munte o fată fără pereche de frumoasă în lumea întregă. O chema Doina. Și, întrucât îi plăcea să umble cu turmele de oi alături de alți păstori peste munți și văi, toți au numit-o Domnița munților. Și nu era om, cale de șapte sate în jur, care să nu fi auzit de frumusețea și gingășia Doinei, dar îndeosebi de cântecele ei minunate care răsunau din zori și până-n noapte prin toate locurile pe unde-și purta pașii. Bătrânii o îndrăgiseră ca pe propria lor fiică, iar voinicii care o vedeau chiar și o singură dată rămâneau vrăjiți de farmecul ei și ar fi dat orice să le fie mireasă. Dar Doina era încă o copilandră, nici nu împlinise 16 ani și nu se gândea încă la măritiș. Cea mai mare plăcere a ei era să rătăcească zilnic printre munți și văi cu mioarele ei dragi, să se întrecă în cântece cu păsările și cu cele mai vestite cavale mânuite de voinici, să râdă soarelui, florilor și izvoarelor, ori să se joace cu iezii și mieii. N-ar fi putut însă spune că nu are drag pe nici un voinic cu care dădea ochii prin sat ori pe potecile munților. Ba, într-un anumit fel, ținea la toți voinicii apropiați de vârsta ei. Dar la Negru, feciorul cel mai mare al Neacșului, cojocarul satului, ținea parcă mai mult ca la toți ceilalți.

Mândru și voinic era Negru, de nu-l putea dovedi la trântă nici măcar ursul și curat la suflet aidoma apei din izvoarele munților. Avea plete negre și ochi adânci de bulboană singuratică. Multor cete de năvălitori înhăitați să prade turmele, vitele sau alte avuții ale sătenilor le-a ținut piept Negru împreună cu alți voinici. Ghioaga sa nu dădea greș niciodată și când o învârtea în jurul său, toți vrăjmașii cădeau potopiți la pământ. Doina îl văzuse cândva, ascunsă în ramurile unui copac, cum făcuse polog dintr-o ceată de tâlhari veniți din pustie și de atunci nu și-a mai putut lua gândul de la el. Dreptu-i că și lui Negru îi plăcea să iasă cât mai des în calea Doinei, s-o privească ori s-o asculte cântând.

Și vremea trecea, iar Doina devenea tot mai frumoasă și mai dragă tuturor.

Într-un an a fost mare secetă prin partea locului, iar bieții oameni n-au reușit să adune nutrețul necesar pentru oi și vite. De aceea, în preajma iernii, Negru se hotărî, împreună cu alți câțiva oameni din sat, să treacă turmele în țara de peste munți, unde vremea fusese mai darnică și se găsea hrană pentru vite din belșug. Pâncu, tatăl Doinei, îi dădu în grijă și oile sale. La despărțire, Doina l-a așteptat pe Negru la marginea satului cu o desăguță în care pusese plăcinte și alte bunătăți pentru drum.

— Mergi cu Dumnezeu, Negrule, i-a spus ea cu greu stăpânindu-și bătăile inimii, și să te întorci sănătos cu toți ai tăi!

— Rămâi cu bine, fată dragă, i-a răspuns Negru pătrunzând în adâncurile ochilor ei... și să ai mare grijă de tine, că n-aș vrea să aud de nici un rău care ți s-ar putea întâmpla.

Negru a pornit în fruntea turmelor, iar din urmă l-a însoțit până hăt departe cântecul neasemuit de trist al Doinei.

Câteva zile la rând după plecarea lui Negru peste munți a răsunat glasul fetei ca o chemare dureroasă cu văpăi ucigașe de dor.

Nu mult după plecarea Negrului din partea locului, s-a întâmplat să treacă pe acolo o ceată de tătari, rătăciți de oastea cu care veniseră la prădat peste hotarele acestei țări. Tătarii o zăriseră pe Doina într-o poieniță de la marginea satului și rămaseră uimiți de frumusețea ei, dar și de farmecul ce răsărea din cântecul ei. S-ar fi repezit atunci s-o răpească, s-o ducă plocon hanului lor, care ar fi plătit pentru ea multe comori, dar prea erau puțini la număr, iar locurile prin care se retrăgeau erau pline de fel de fel de primejdii.

Îndată ce hanul tătar află de frumusețea Doinei și despre glasul ei vrăjit, dădu știre tuturor supușilor că cine i-o va aduce pe frumoasa ghiaură, va primi daruri nenumărate. Și nu puțini fost-au oștenii hoardei care s-au jurat marelui Han că vor pleca spre ținuturile în care trăia frumoasa ghiaură pentru a o răpi.

*

Trecuse iarna și primii ghiocei începuseră să scoată capetele albe spre soare. Puhoaietele duceau pe spinările lor înspumate trunchiuri de copaci și ramuri abia înmugurite.

Într-una din zile se auzi răsunând, departe, trâmbița lui Negru. Toți cei din partea locului cunoșteau acel sunet aparte. Doina îi ieși fericită în cale. S-au privit câteva clipe fără să-și poată vorbi. Apoi Negru a strâns-o la piept și i-a spus cu glas abia auzit:

— Bine te-am găsit, fată dragă!

Nu mult după aceea glasul Doinei răsuna vesel de pe o culme stârnind nenumărate ecouri până în hăurile cele mai depărtate.

Seara, lângă vatra unde se frigea un miel, Negru începu să povestească fapte cumplite. Îl ascultau cu răsuflarea pierdută Doina, Pâncu, mama Doinei, părinții și frații lui Negru.

— Ne-au pălit tătarii când ne întorceam din țara de peste munți... Pe Gheorghe l-au sfârtecat cu o suliță, iar pe mine și Lisandru ne-au

Dar Prințesa Ciuta nu era numai frumoasa-frumoaselor, ci și cea mai vitează dintre toți vitejii lumii. La toate luptele și jocurile la care luase parte ieșise învingătoare. Se spune însă, așa s-a găsit scris în cronicile din vechime, că Prințesa Ciuta avea un coif vrăjit, care avea darul de a-i doborî pe toți cei care-l priveau de aproape. Ea umbla îmbrăcată bărbătește, iar pletele-i bălaie erau ascunse sub acel coif care orbea pe oricine-l privea.

Oștile lui Verde Împărat se pregătiseră de luptă în grabă și fură puse sub comanda Prințului Cerb. În scurt timp după aceea, oștile celor două împărății se aflau față-n față pe o câmpie întinsă. Înainte de a se porni lupta însă, cei doi împărați hotărâseră să se întâlnească la un scurt taifas. Așa se obișnuia în vremea veche. De cum se întâlnește, mai întâi se puseră pe mâncat și pe băut din ce-aveau mai bun fiecare în traista de-acasă. Și, cum este știut din vechimea vremurilor, băutura dezleagă limbile, iar odată limbile dezlegate începe lauda. Să te ferească Dumnezeu de laudele bețivilor!

— Armata mea este mai vitează, spuse Verde Împărat, întrucât e condusă de cel mai viteaz voinic din lume

— Ba a mea e mai vitează! se împopoțonă Negru Împărat, iar voinicul care o conduce nu poate fi doborât nici de șapte armate de-ale tale:

— Ba a mea-i mai vitează! sări celălalt.

— Ba a mea!

— Ba nu!

— Ba da!

Și începu, măi frate, o ceartă între ei, de mai-mai să se ia de păr. Tocmai atunci însă, de cei doi vrăjmași se apropie o bătrână.

— Bine v-am găsit, înălțimile voastre! spuse ea.

— Bine ai venit, măicuță, răspunseră cei doi împărați într-un glas, bucuroși că au găsit un motiv să nu se mai certe.

— Dar ce vânt te abate tocmai pe câmpul de bătălie? întrebă unul din cei doi.

— Ia, nevoile mă mână, înălțimile voastre, răspunse blând bătrâna, care nu era alta decât Sfânta Duminică. Mă pornisem spre pădure, să culeg niște bureți, când v-am auzit laudându-vă că armata fiecăruia dintre înălțimile voastre are drept conducător pe cel mai viteaz voinic din lume.

— Armata mea are un asemenea voinic! sări Negru Împărat.

— Ba a mea! sări și Verde Împărat.

— Ba a mea.

— Ba nu!

— Ba da!

— Opriți vrajba, înălțimile voastre! se vârî bătrâna între cei doi. Ați căpiat de vă ciondăniți așa? Dacă aveți asemenea viteji, cum spuneți, puneți-i să se bată între ei și cine o birui, acela să hotărască soarta bătăliei. Abia așa n-or să-și mai verse sângele unul altuia sutele de mii de flăcăi din cele două armate. Nu zic bine?

— Ce zici, frate Negrule? întrebă Verde Împărat, fiind sigur că feciorul său va birui.

— Zic și eu ca baba, frate Verde, se bucură Negru Împărat, gândindu-se că nici o forță din lume nu-i poate doborî fata care posedă coiful fermecat.

Zis și făcut. Răsunară trâmbițele, bubuiră tobele, iar cei doi împărați ieșiră în fața armatelor anunțând hotărârea luată. Atât Prințul Cerb, cât și Prințesa Ciuta se pregătiră de luptă pe viață și pe moarte. Nimeni nu știa că acel voinic mlădios, care conducea armata lui Negru

Împărat, este chiar fiica acestuia. Numai tatăl ei știa și mereu își râdea în barbă așteptând bucuria izbânzii.

Cei doi luptători se apropiară amenințatori unul de altul. Lângă împărați, ședea și bătrâna, care ticluise un plan numai de ea știut. Se hotărâse ca lupta să se dea cu buzduganul. Fiecare luptător purta armură, coif care acoperea întreaga față și scut. Când ajunseră destul de aproape și era mai-mai să înceapă a se lovi, Sfânta Duminică făcu în așa fel încât fata se împiedică de ceva și-i căzu coiful de aur de pe cap. Pletele-i bălaie se răsfirară până la brâu, iar ochii mari și nespuse de frumoși rămaseră încremeniți în așteptarea morții. Prințul Cerb, când văzu cu cine trebuie să se lupte, scăpă buzduganul din mână. Apoi își scoase și el coiful și ochii celor doi tineri se întâlniră într-o fermecătoare chemare de dragoste. Se apropiară și se îmbrățișară sărutându-se prelung. În acea clipă, ostașii celor două armate aruncară armele, se amestecară unii cu alții chiuind de bucurie și se apucară de mâncat și de băut.

În acea explozie de fericire, nimeni nu și-a putut da seama unde au dispărut atât prinții Cerb și Ciuta, cât și bătrâna care ședea lângă cei doi împărați.

Deodată însă, peste toată acea mulțime fericită că nu se va mai scâlta în sânge și moarte, răsună glasul bătrânei izvorât parcă de pretutindeni:

— Binecuvântați să fiți în vecii vecilor, copiii mei! În două vietăți nespuse de frumoase și blânde să vă prefaceți, purtând numele vostru: Cerb și Ciută! Iar coroana împărătească menită ție, prințule Cerb, să se transforme în două coarne de care să se teamă orice vrăjmaș. Dragostea dintre voi să rămână veșnică, iar adevărata voastră împărăție să devină codrul!

Cocorul rătăcit

La marginea pădurii cerul se topise într-o apă lină în care se oglindeau, de o parte câteva vârfuri de brazi, iar de altă parte chipul meu cu ochi întrebători și osteniți.

Liniștea se cuibărise pretutindeni și o puteai aduna în priviri din firele de iarbă, din florile de câmp și din aripile de liliac alb ale depărtărilor.

M-am oprit să mă-ntreb nu cât am de mers, ci unde merg. Părăsisem ținta inițială care mă ducea spre nicăieri.

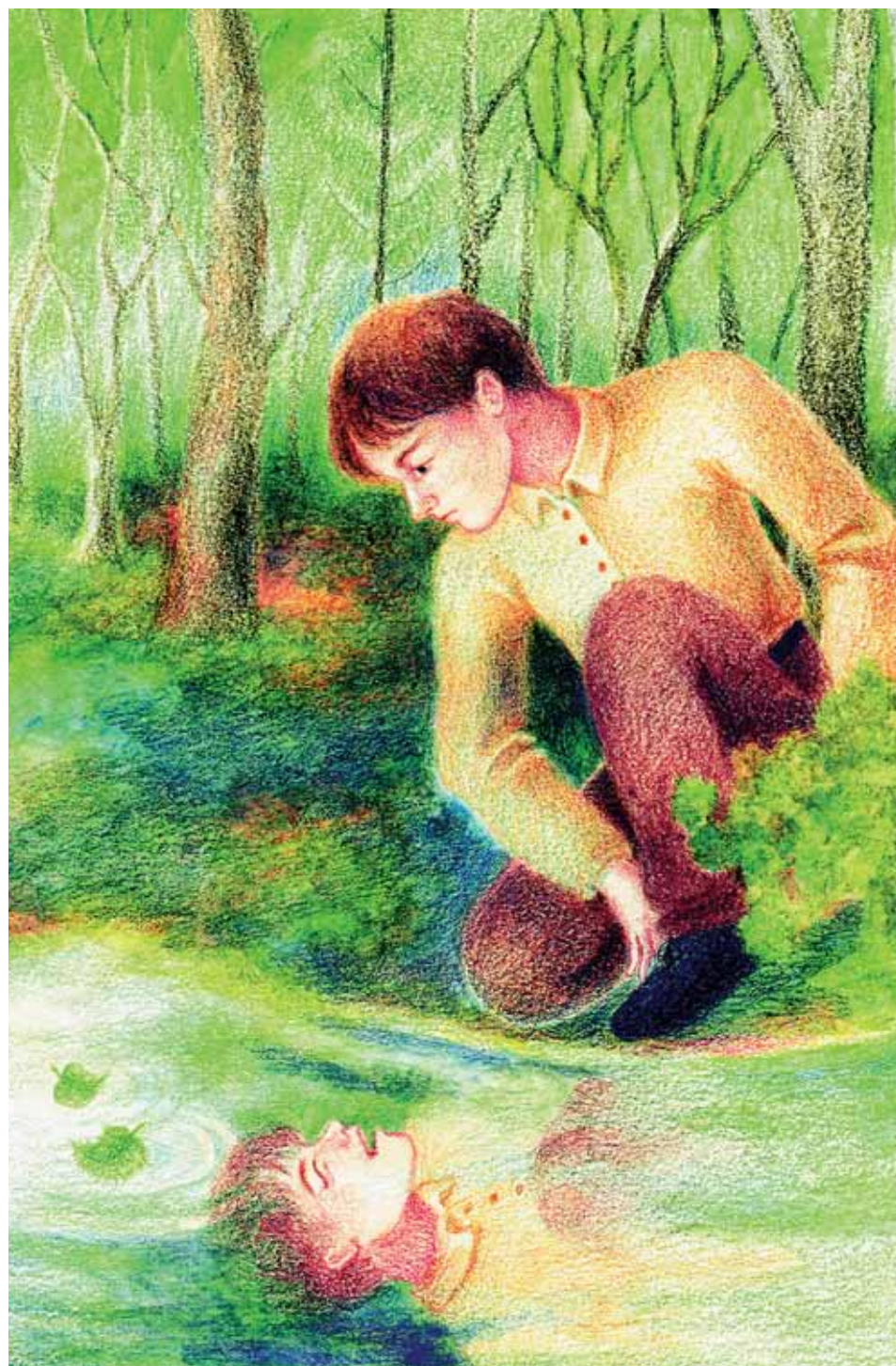
Dincolo de tăul singuratic lângă care mă oprisem, se întindea, tăcută și nesfârșită, pădurea copilăriei mele. Spre Apus, dealuri cu coame domoale și poienițe nostalgice păreau parcă pregătite să sprijine cerul istovit de atât albastru, iar de jur împrejur munții înalți, tot mai înalți, ale căror creste se contopeau cu infinitul într-o umbră difuză, aidoma chemărilor ultimelor regrete...

Mă oglindeam în apele tăului și nu-mi dădeam seama dacă umbra e a mea sau a singurățății.

— Te-ai întors? m-a întrebat deodată umbra mea din apă.

Întrebarea m-a întristat, lăsându-mă fără răspuns.

De ce m-a întrebat dacă m-am întors? Convingerea mea era că nu părăsisem niciodată copilăria. Umbra din apă păru că mi-a pripeput nedumerirea și începu să râdă necontrolat, așa cum râdeam eu atunci când copiii cu care mă jucam de-a v-ați ascunselea se ascundeau exact în locurile pe care le bănuisem eu drept ascunzători.

— Te-ai rupt de mult de copilărie! mi-a strigat umbra din apă cu mult reproș. Încă de mic doreai să te considere lumea mai mare decât erai cu adevărat și, din această cauză, îi mințeai pe toți, mințindu-te totodată și pe tine însuși.

Ascultând reproșurile umbrei, m-am căutat prin ani și m-am descoperit mereu altul, mânat de dorința de a fi crezut de cei din jur mai mare, mai altfel...

Undeva, departe, a răsunat chemarea tristă a unui cocor. L-am căutat cu ochii, dar nu l-am descoperit. Pesemne că se rătăcise în întunericul de liniști al pădurii.

Umbra mă privea tot mai insistent și parcă încerca să se convingă dacă nu cumva ea, ca umbră, era mai reală decât mine.

— Eu sunt EU! am strigat cu oarecare nesiguranță în glas, dar dorind nespus de mult să conving propria-mi umbră de acel adevăr în care nici eu nu mai credeam pe de-a-ntregul.

Umbra a râs și am recunoscut în hohotele ei glasul meu curat și cristalin din copilărie.

— Tu n-ai fost TU cu adevărat, mi-a spus ea privindu-mă pieziș, decât atunci când erai copil și-i căutai pe cei ascunși dincolo de minciună.

Din adâncurile întunecate ale pădurii a răsunat iar strigătul cocorului, parcă mai disperat ca înainte.

— Ce-o fi pățit oare bietul cocor? m-am întrebat eu cu glas tare.

— Nu e nici un cocor, m-a contrazis umbra, apoi a început să chicotească năstrușnic unduindu-se pe valurile mărunte. Ți-aduci aminte din vremea când scoteai, împreună cu alți copii, „Dumnezei” la mal? schimbă ea total mersul normal al discuției.

M-am întors iar în copilărie și am descoperit momentele când aruncam, într-un fel de întrecere cu alți copii, cu pietre în apele Ozanei. Copilul a cărui piatră reușea să salte de mai multe ori pe luciul apei și

Privighetoarea - micu[ă] ciob[ă]ni[ă]

Nimeni pe lume nu cânta mai frumos din fluier ca micu[ă] ciob[ă]ni[ă], Privighetoarea, copila orfană dintr-un sat de munte.

Părinții săi și ceilalți frați și surori mai mari fuseseră uciși în timpul unei năvăliri vrăjmașe. Cel mai mic frățior însă, care dormea într-o copăie de lângă o căpiță de fân, scăpase cu viață. Doar îl văzuse Privighetoarea după ce plecaseră dușmanii din sat. Îndată după aceea însă dispăruse de lângă căpiță cu tot cu copăie. Nimeni nu știa nici cine l-a luat și nici unde l-a dus.

Înainte de acea năvală pustiitoare, Privighetoarea avea obiceiul să-și adoarmă frățiorul cântându-i din fluier. Și atât de frumos suna fluierul Privighetorii, încât copilul adormea de fiecare dată zâmbind la auzul sunetelor vrăjite.

Cine l-o fi luat oare pe frățiorul Privighetorii și unde l-o fi dus? Drept e și faptul că cele mai multe dintre mamele din sat își pierduseră pruncii în timpul năvalei. Poate că una dintre ele, gășind copăia cu fratele Privighetorii, l-a luat și l-a dus acasă la ea, zicând că e copilul ei. Adevăratele mame nu vor niciodată să facă deosebire între copiii lor și cei ai altor mame.

Așa se face că, după trecerea acelei cumplite năpaste, Privighetoarea a rămas singură pe lume. Nici n-avea măcar unde să locuiască, întrucât casa părintească fusese arsă în întregime. Unui gospodar din

sat i s-a făcut milă și a primit-o pe micuța Privighetoare ciobăniță la puținele oi care-i mai rămăseseră. N-avea, după câte spune lumea, mai mult de zece ani pe vremea aceea. Și era aproape tot timpul tristă, rătăcind prin păduri și poiene după oițele care i se daseră în grijă. Marea ei bucurie și alinare sufletească era fluierul de care nu se despărțea niciodată. Cum ajungea în câte o rariște sau poieniță, ducea fluierul la gură și începea să cânte. Și, au spus-o martorii acelei vremi îndepărtate, nici un cântec de pe lume nu răsuna mai trist și mai melodios. De fiecare dată când cânta, Privighetoarea se gândea la frățiorul ei mai mic. Spera ca acesta, auzind-o cântând, îi va putea da vreun semn pentru a se vedea.

Într-una din zile, când se afla cu oițele sale într-o rariște, se trezi lângă ea cu o tânără nespus de frumoasă, îmbrăcată cu o rochie țesută cu fire de aur și argint. Pe frunte purta o coroniță bătută cu pietre scumpe.

— Cine ești? o întrebă micuța ciobăniță privind-o cu admirație.

— Eu sunt Zâna izvoarelor, fetița mea. Te-am auzit cântând din fluier și am venit să te ascult mai de aproape, De la cine ai învățat să cânți atât de frumos?

— Dragostea față de fratele meu mai mic m-a învățat să cânt, răspunse Privighetoarea, numai că... și încep să suspine.

— Ce s-a întâmplat? A murit? întrebă îndurerată zâna.

— Nu, n-a murit, se mai ogoi din plâns fetița, dar nu știu unde se află din timpul năvalei vrăjmașe...

Și îi povesti zânei toată durerea ei:

— Sărmana de tine, șopti cu glas de amar zâna.

Judecata păpușilor

În magazia unui teatru de păpuși, printre resturi de decoruri și diverse obiecte necesare unui spectacol, zăceau, după ce fuseseră jucate pe degete sau trase pe sfori, fel de fel de personaje fantastice, comice sau tragice, fără să le mai aibă nimeni de grijă. Găseai acolo feți-frumoși, cu și fără stea în frunte, zâne, elefanți, cenușărese, lei, baroni, măgari și alți eroi cunoscuți din lumea basmelor și fabulelor.

Iată însă că în viața acestor făpturi de cârpă, dar cu mari pretenții de personaje adevărate, au intervenit evenimente cumplite.

Într-una din zile, niște tehnicieni care reparaseră caloriferele, au uitat, pe lângă o țeavă care ieșea din zid, o gaură. Ei, și ce? ar putea zice oricine. Lucruri de astea se întâmplă oriunde, nu numai într-o magazie. Păi nu-i chiar așa, că prin locul acela au început să vină șoarecii, cu gândul să roadă păpușile de cârpă. Și de aici s-a născut pozna. Că era să se petreacă mare grozăvie!

Abia adormiseră bieteles păpuși, obosite de preocupările și cercurile lor neștiute de nimeni din afară, când a răsunat un strigăt înfiorător (că au și cârpele niște strigăte...). Făt-Frumos fusese mușcat de nas și acum se chinuia să-l afle pe făptaș. Cosânzeana l-a învinuit pe zmeu, dar acesta s-a jurat pe ochii lui că n-are știință de cauză.

— Și nu mai băga zăzanie, Cosânzeano! s-a rățoit la ea zmeul plin de năduf.

Vulpea a zis că măgarul e vinovat, dar s-a dovedit a fi o pâă din ură personală.

S-au culcat din nou, cu amenințarea din partea celui mușcat, că dacă mai încearcă și a doua oară să-l muște, bestia respectivă o să viseze toată viața numai nas de Făt-Frumos!

Șoarecii însă, doi la număr, au revenit. De data asta a urlat elefantul. Ancheta a durat mai mult. Măgarul s-a ales cu o ureche ruptă, cocoșul a rămas fără punguța cu doi bani, dar, în cele din urmă, s-au domolit.

Șoarecii erau pur și simplu derutați. Nu știau cine țipă. De fiecare dată fugeau îndărăt în zid și reveneau când nu se mai auzea nimic.

A treia oară au răcnit leul și Cenușăreasa. Grozav de tare au mai răcnit. Mai ales Cenușăreasa. Zicea că a mușcat-o cineva de ureche și chiar a dat vina pe Făt-Frumos.

Cosânzeana n-a putut crede așa ceva. De aceea, în auzul tuturor, i-a strigat Cenușăresei:

— Tu nici nu ai urechi, pătato, de ce mai bocești degeaba?

Leul era indignat peste măsură că a fost mușcat de coadă. Înseamnă că printre ei se află un criminal. Dar cine-i acela?

— Număr până la trei, a urlat leul. Dacă nu recunoaște cine m-a mușcat, atunci...

— Vezi să nu greșești la numărătoare, mărite leu, l-a ironizat vulpea.

— Taci, codano, că dacă-ți dau o labă, râde de tine și măgarul!

— Ha, ha, ha, porni măgarul să necheze, păi ce crezi, bă cârpă umplută cu câlți, că de tine nu pot râde?

— Haa, pui de zdreanță! Tu, un măgar caraghios, să râzi de regele junglei?

— Ce regele junglei, amice, se viteji măgarul, nu cumva te crezi leu adevărat?

